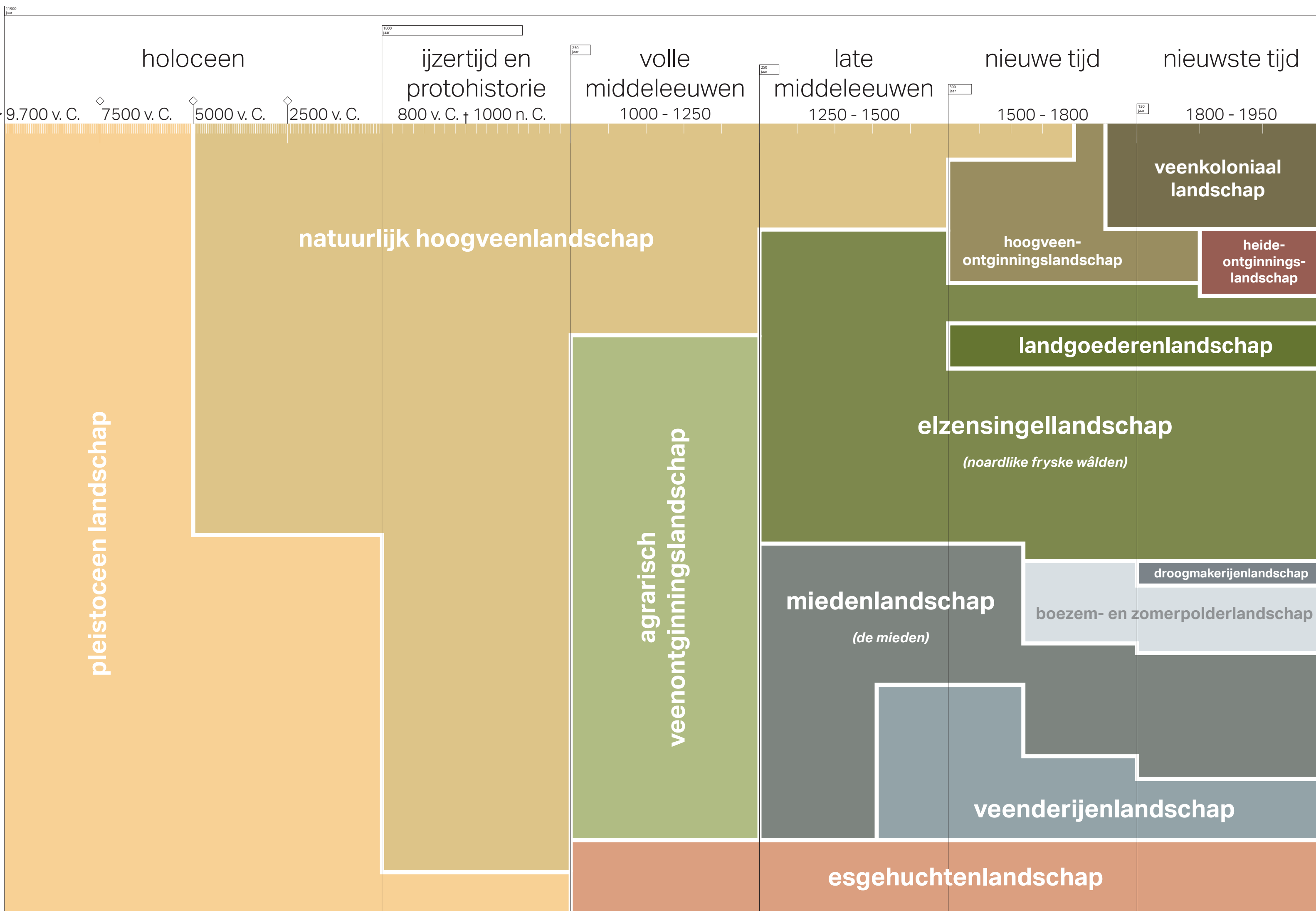
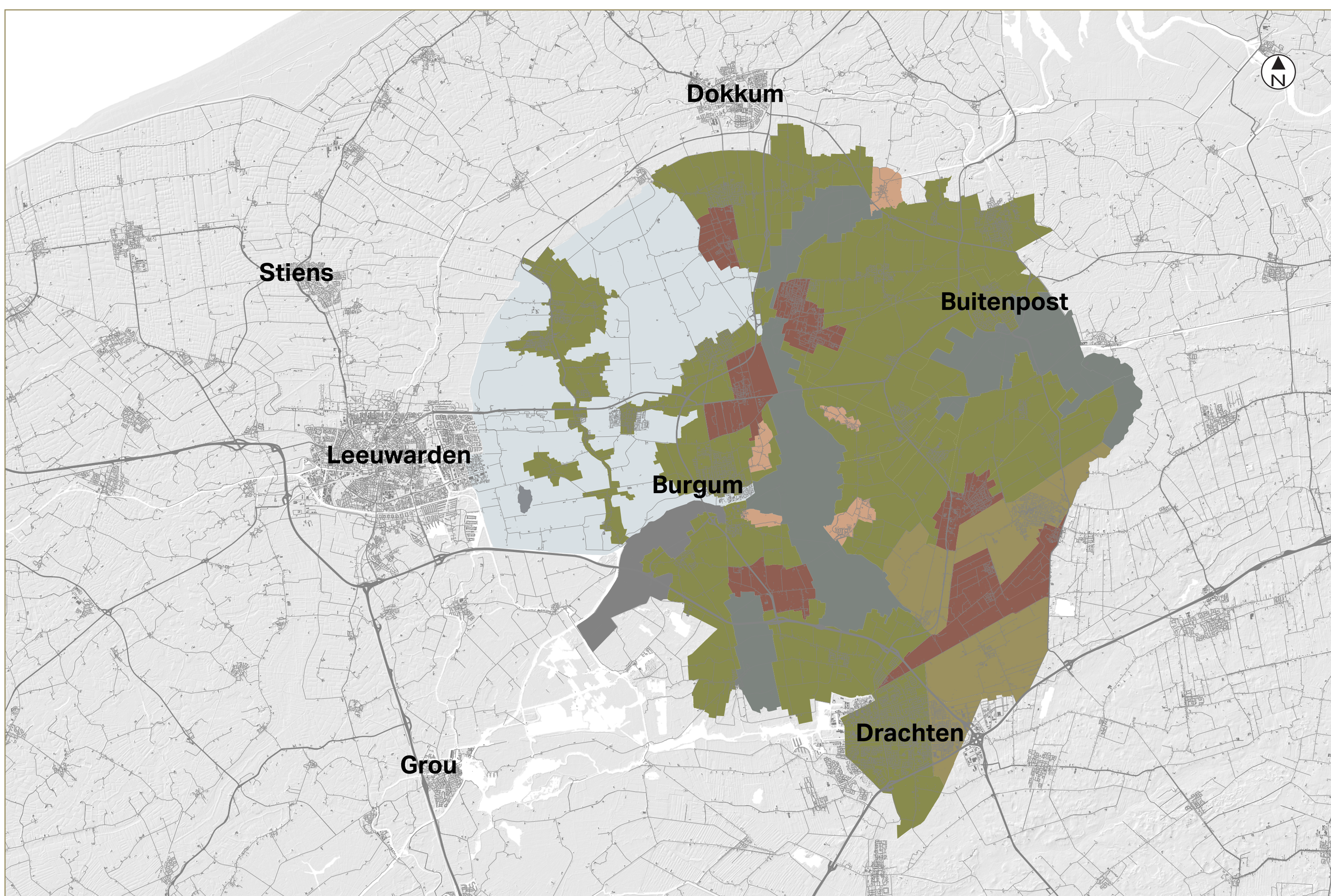

Noordelijke Wouden

LANDSCHAPSTYPEN DOOR DE TIJD

LANDSCHAPSTYPENKAART

opdrachtnemers: **WERKEND LANDSCHAP**

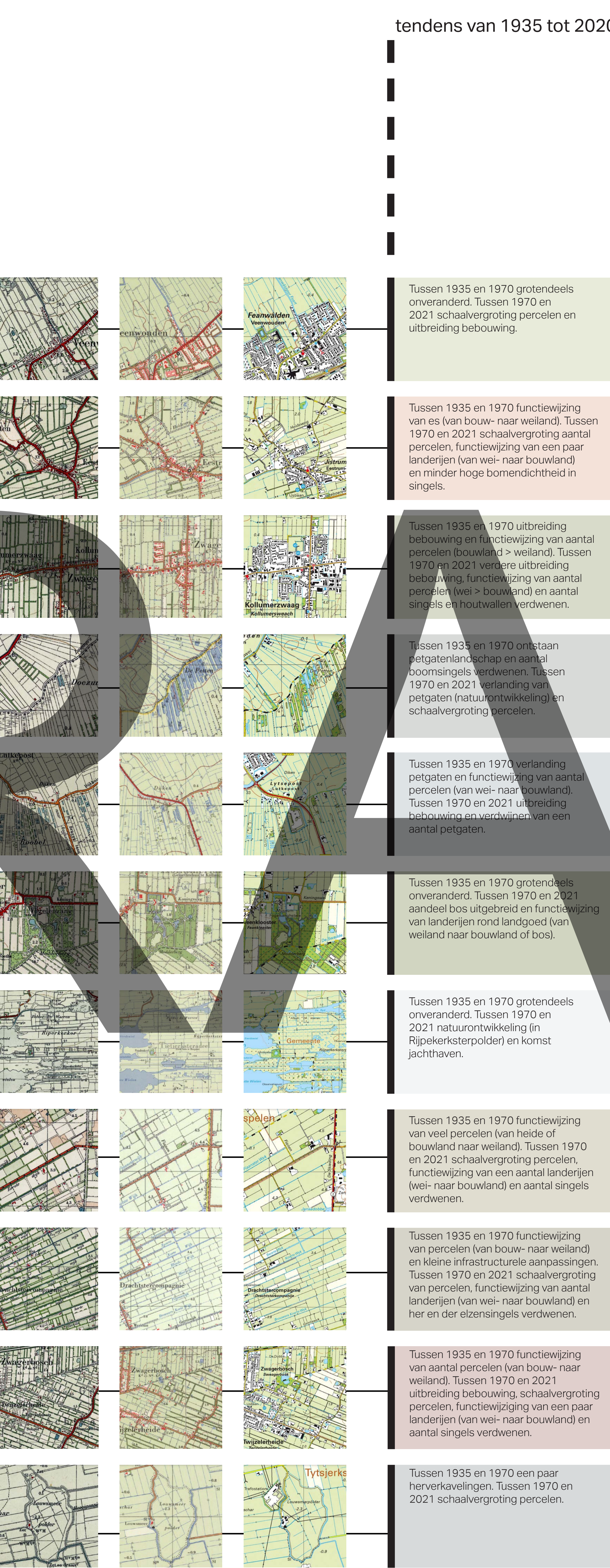
mede mogelijk gemaakt door: **stimuleringsfonds creatieve industrie**

met medewerking van: **It Fryske Gea**, **Friese milieu federatie**, **provincie Fryslân**, **staatsbosbeheer**

LANDSCHAPSELEMENTEN

elementen	structuren
pleistoceen landschap - beekdalen - uitblazingsvlakten - pingorunes - gletsjerlaagen - dekzandruggen - dekzandlaagten - keileemgronden	1. nederzettingstructuur: n.v.t. 2. landgebruik: n.v.t. 3. verkaveling: n.v.t. 4. wegenstructuur: n.v.t. 5. beplanting: n.v.t. 6. reliëf: natuurlijke laagten (beekdalen) en welvings (dekzandruggen)
natuurlijk hoogveenlandschap - hoogveenkeusels - veenmoerterres - laagveenzone (in beekdalen) - meerstallen - broekbossen	1. nederzettingstructuur: n.v.t. 2. landgebruik: n.v.t. 3. verkaveling: n.v.t. 4. wegenstructuur: n.v.t. 5. beplanting: n.v.t. 6. reliëf: hoogveenkeusels (natuurlijk)
agrarisch veenontginningslandschap - opstrekende kavelsloten - zij- en achterkaden (leidrijken) - veenridders - spieën (rosterveenverklaving) - kerken - kloosters	1. nederzettingstructuur: lineaire veenontginningsdorpen 2. landgebruik: wei- en hooiland (extensief) en veenakkers 3. verkaveling: regelmatig opstrekende (stroken)verklaving 4. wegenstructuur: natuurlijkegegraven waterwegen 5. beplanting: grotendeels boomloos, wel overbegroeiing 6. reliëf: veenkuils (natuurlijk); zij- en achterkaden (cultuurhistorisch)
esgehuchtenlandschap - essen - schaapsadriten - poorn (moerstuinen) - zandputten - hegen	1. nederzettingstructuur: esdorpen 2. landgebruik: akkerland (essen); wei- en hooiland (beekdalen) 3. verkaveling: onregelmatige blokverklaving; in hooiland strokenverklaving 4. wegenstructuur: voornamelijk slingerende wegen (paden) 5. beplanting: bomen rond dorpen en essen 6. reliëf: dekzandkuppen (natuurlijk); essen (cultuurhistorisch)
elzensingellandschap (noardlike fryske wâlden) - elzensingels - elzen (dikwâlden) - dobben (pingorunes) - voetspaden (o.a. wâlden) - broekbossen - wâldstakkes	1. nederzettingstructuur: lineaire veenontginningsdorpen 2. landgebruik: wei- en akkerland; heide 3. verkaveling: voornamelijk opstrekende (stroken)verklaving 4. wegenstructuur: min of meer rechte wegen (paden) 5. beplanting: boomrijk (o.a. als wegen en perceelscheidingen) 6. reliëf: dekzandruggen en beekdalen (natuurlijk); wâlden (cultuurhistorisch)
miedenlandschap (de mieden) - opstrekende kavelsloten - dwarsloten - vaarten - hooiwegen - bruggen (filen) - zomerdijken	1. nederzettingstructuur: grotendeels onbewoond 2. landgebruik: wei- en hooiland (extensief) 3. verkaveling: meestal strokenverklaving 4. wegenstructuur: slingerende beken/lechte vaarten; dijken en hooiwegen 5. beplanting: soms elzensingels, overbegroeiing 6. reliëf: beekdalen (natuurlijk); dijken (cultuurhistorisch)
veenderijenlandschap - petgaten - legakkers - veendijken - klei (afgevoerd land) - veenmeertes - wieden - watermolens (laten)	1. nederzettingstructuur: grotendeels onbewoond 2. landgebruik: turfwinning; wei- en hooiland (extensief) 3. verkaveling: opstrekende verklaving en afgekalde veenwevers 4. wegenstructuur: voornamelijk waterwegen 5. beplanting: grotendeels boomloos, wel overbegroeiing 6. reliëf: natuurlijke laagten (natuurlijk); dijken (cultuurhistorisch)
landgoederenlandschap - states (herenhuzen) - wandelparken (landgoed) - plezieruigen - omgrachtigingen - boomgaarden - boezemrinnen	1. nederzettingstructuur: voornamelijk langs dorpswegen 2. landgebruik: landgoed (landgoed) 3. verkaveling: landerijen gelegen in opstrekende verklaving 4. wegenstructuur: kronkelende wandelpaden; rechte lanen richting states 5. beplanting: veel erbeplanting (stintziflora), landbomen 6. reliëf: aangesagd reliëf in tuin en wandelbos (cultuurhistorisch)
boezem- en zomerpolderlandschap (bûten) - onbedijkt boezemland - zomerpolders - lege kaden - afgekalde veenpercelen - kleine poldermolens - opstrekende kavelsloten	1. nederzettingstructuur: amper tot geen bewoning 2. landgebruik: hooi- en rietland 3. verkaveling: laagstreeks opstrekende (mieden)verklaving 4. wegenstructuur: vaarten en sloten 5. beplanting: grotendeels boomloos, wel overbegroeiing 6. reliëf: kaden en dijken (cultuurhistorisch)
hoogveenontginningslandschap - vaarten - wijken - wijkwallen - heidjen - dwarswijken - schutsluizen - boekweitakkers	1. nederzettingstructuur: nog grotendeels onbewoond 2. landgebruik: turfwinning; boekweitakkerland 3. verkaveling: opstrekende wijken 4. wegenstructuur: vaarten 5. beplanting: grotendeels boomloos 6. reliëf: hoogveenkuils (natuurlijk); dijken (cultuurhistorisch)
veenkoloniaal landschap - vaarten - wijken - dalgronden - schutsluizen - elzensingels (langs wijken) - dwarswijken	1. nederzettingstructuur: veenkoloniale dorpen langs vaarten 2. landgebruik: wei- en akkerland 3. verkaveling: blokverklaving binnen opstrekende wijken 4. wegenstructuur: dijken en vaarwegen 5. beplanting: boomrijk (elzensingels) 6. reliëf: dekzandwellingen (natuurlijk); dijken (cultuurhistorisch)
heideontginningslandschap - houtwallen - zandpaden - singels - wâldstakkes - pingorunes - hegen - resterende heidepercelen	1. nederzettingstructuur: heidedorpen 2. landgebruik: wei- en akkerland 3. verkaveling: keirschalige blok- en strokenverklaving 4. wegenstructuur: vrij rechte zandpaden/-wegen 5. beplanting: bomen rond dorpen en als perceelscheidingen 6. reliëf: dekzandwellingen (natuurlijk); wâlden (cultuurhistorisch)
droogmakerijenlandschap - ringdijken - ringvaarten - rechte kavelsloten - poldermolens - zetten (dammetjes)	1. nederzettingstructuur: verspreide boerderijen 2. landgebruik: weiland 3. verkaveling: zeer rechtlijnige opstrekende (polder)verklaving 4. wegenstructuur: ringdijken 5. beplanting: erbeplanting 6. reliëf: ringdijken (cultuurhistorisch)

DOOR DE JAREN

VANDAAG EN TENDENS

kernkwaliteiten | opgaven | uitdagingen

ALGEMENE TENDENSEN

Toename hittegolven (toename verdamping) | Toename wateroverlast (toename (piek)neerslag) | Zeespiegelstijging | IJsselmeerspiegelstijging (gekoppeld aan zeespiegel) | Toename verzilting van IJsselmeerwater | Problemen met oppervlaktewaterlozing onder vrij verval | Kansen van schoon grondwater | Aandachtspunt is aanwezigheid van bepaalde zware metalen | Grondwaterstanddaling (in klei en veen, veelal gecompenseerd door "meedallende" bodem) | Vergrijzing en krimp op het platteland, afname beroepsbevolking | Voorzieningen en vitaliteit onder druk | Afname biodiversiteit | Intensievere hoogrenderende teelten als bollen en lilies | Intensivering veehouderij | Toename woningbouw (ook in het buitengebied) | Nieuwe bedrijventerreinen | Toenemend ruimtebeslag voor opwek van duurzame energie | Wensen voor integreren natuur en landbouw | Meer ruimte voor het natuurlijke watersysteem | Ruimtelijke ordening gebiedsgericht aanpakken | ...

(De romte diela, 2020)
(Grondwateratlas Fryslân, 2020)

